

Frans van Knapen staat pal voor zijn mening ...

Frans van Knapen kwam in 1948 ter wereld in Amersfoort als zoon van een tandarts en een analiste. Hij heeft een tweelingzus en twee oudere broers (die respectievelijk tandheelkunde en medicijnen hebben gestudeerd en lid van Unitas waren). Op zijn zeventiende ging Frans in Utrecht studeren. Hij koos min of meer 'par exclusionem' voor diergeneeskunde. Het medische aspect trok hem aan: "Biologie boeide mij en ik verlangde naar de mogelijkheid om breed inzetbaar te zijn én een afwisselend bestaan te kunnen leiden."

Aanvankelijk wilde Frans zich aansluiten bij Veritas. Het sprak hem aan dat de gezelligheidsvereniging aangaf zich breder te willen opstellen dan min of meer exclusief voor het katholieke volksdeel. Maar nadat ze hem - met zijn protestantse achtergrond - in de kennismakingstijd dreigden te registreren als Franciscus Maria van Knapen, hield hij het voor gezien. Hij koos voor 'Het Schalkje'.

In het café van Sjors en Truus van Asperen aan de Biltstraat vormde zich een hecht 'jaarclubje van nihilisten' om hem heen waarin hij zich thuis voelde.

WERK

In zijn studietijd kwam hij geregeld bij dierenarts Den Biggelaar in Ommen waar hij al vroeg werd ingezet bij het massawerk. Na zijn afstuderen

in 1973 heeft hij daar een half jaar gewerkt. Vervolgens kreeg Frans de kans een jaar de praktijk waar te nemen van collega Edo Loth te Bunnik.

Na dat jaar in Bunnik trad Van Knapen in 1975 in dienst van het RIVM. Voor de oorlog had zijn moeder daar ook gewerkt bij het RIV Catharijnesingel (evenals op de Faculteit bij prof. Van der Plank).

Daarnaast is hij zo'n vijftien jaar actief geweest in de dierenartsenpraktijk van zijn toenmalige echtgenote in Soest. Bij het RIVM was het niet ongebruikelijk dat daar werkende dierenartsen ernaast parttime praktijkwerk deden. Hij kreeg de kans om aan de door hem gewenste brede inzetbaarheid te werken. "In de weekenden kreeg ik tassenvol met leeshuiswerk mee. Na het weekeinde leverde ik de stukken weer in met verwijzingen naar belanghebbenden bij het instituut." Frans was tot 1993 hoofd Laboratorium voor parasitologie en mycologie. Hij rapporteerde aan plaatsvervangend Directeur Generaal prof. Joost Ruitenberg. Met hem klikte het; hij was ook een zoon van van een Amersfoortse tandarts.

PROMOTIE

In 1984 promoveerde Frans aan de Medische faculteit van de Universiteit van Amsterdam op het onderwerp 'Immunodiagnosis of toxoplasmosis'. Prof. J.J. Laarman was zijn promotor en Joost Ruitenberg zijn co-promotor. Van 1993 tot 2014 was Van Knapen aan de Rijksuniversiteit Utrecht hoogleraar parasitaire zoönosen, met bijzondere aandacht voor de epidemiologie. Hij kreeg de opdracht te fungeren als 'trait d'union' tussen de klassieke parasitologen (dierenartsen) en de moleculair parasitologen (biologen). In 1995 werd zijn leeropdracht uitgebreid. Het aandachtsveld 'Hygiëne van voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong' (VVDO) kwam erbij. Frans heeft in zijn loopbaan meer dan twintig promovendi onder zijn hoede gehad. Hij heeft VVDO in andere banen geleid: minder (vlees) technologie ("Dat paste beter bij Wageningen en TNO ...") en meer

Frans van Knapen

(melk)hygiëne ("Dat hoorde thuis op de faculteit ..."). De focus kwam te liggen op hygiëne en veiligheid van voedsel en water evenals op zoönosen, ook met betrekking tot gezelschapsdieren.

ADVIES- EN COMMISSIEWERK

Van Knapen nam de vrijheid een dag in de maand bij de EU in Brussel advies- en commissiewerk te doen op het gebied van landbouw en volksgezondheid. Ooit vroeg een decaan van de faculteit hem nieuwsgierig: "Wat doe je daar eigenlijk?" Ook nam Frans deel aan en was hij in binnen- en buitenland bestuurlijk actief in tal van organisatorische organen op zijn expertisegebieden onder andere bij de WHO en de FAO: European College of Veterinary Health, European Food Safety Authority, Network of Excellence for Zoönoses, Raad voor Dierenaangelegenheden, Commissie Toetsing en Beoordeling van de Stichting Medisch-Biologisch Wetenschappelijk Onderzoek, commissie veterinaire volksgezondheid KNMvD, Raad van Advies Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, Stichting Diergeneeskundige Autoriteit. Van Knapen is zeer actief

betrokken geweest bij de World Federation of Parasitologists. Van 1984 tot 2000 was hij er als Secretaris Generaal onder andere belast met de organisatie van de vierjaarlijkse wereldcongressen.

Op 26 april 2018 is Frans van Knapen voor zijn verdiensten in binnen- en buitenland benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

Thans is hij (sinds 2005) actief als voorzitter van de stichting Vrienden van het Diergeneeskundig Museum (de 'Numanstichting') en als vicevoorzitter van de Eijkmanstichting (vanaf 1996 – subsidie kleinschalige onderzoeksprojecten veterinaire volksgezondheid). In 2023 is Frans gekozen tot lid van BBB-fractie in de Eerste Kamer. Daar houdt hij zich bezig met de onderwerpen Volksgezondheid, Landbouw (in het algemeen en in Europees verband) en Onderwijs.

DEZELFDE KEUZE

Desgevraagd zegt hij: "Uitgaande van de afwegingen die mij destijds ertoe hebben gebracht om diergeneeskunde te gaan studeren en de manier waarop dat heeft uitgepakt, zou ik onder de huidige omstandigheden dezelfde keuze maken ..." Frans voegt daaraan toe: "Ik ben altijd recht voor mijn mening uitgekomen. Dat heeft bijgedragen aan mijn bekendheid, al maakte het mij lang niet altijd bemind. Ik heb wel het geluk gehad dat mijn leidinggevenden mij de ruimte lieten én mij de hand boven het hoofd hielden als het nodig was ..." 🐾